

TUSSEN KENNIS EN BELEID MAG HET AF EN TOE BEST EEN BEETJE SCHUREN

Hij is naar eigen zeggen een groot fan van STOWA. Niet verwonderlijk voor iemand die bijna twintig jaar verbonden was aan het onderzoeksinstituut WL Delft Hydraulics (tegenwoordig Deltares) en zijn sporen in het toegepast wateronderzoek ruimschoots heeft verdiend. Peter Glas was bovendien enkele jaren bestuurslid van de stichting. Des te boeiender om hem als huidige voorzitter van de Unie van Waterschappen te vragen naar zijn mening over de nieuwe strategienota: 'Hoe meer de waterschappen zich met innovatie gaan bezighouden, hoe belangrijker STOWA wordt.'

dering nog nooit iemand horen zeggen: 'Daar heeft STOWA naar gekeken, en de uitkomsten bieden ons deze en deze concrete handelingsperspectieven.' STOWA wil die handelingsperspectieven nu nadrukkelijk gaan benoemen. Kortom: wat staat het bestuur van een waterschap te doen en welke opties heeft een waterschap daarin, getuige de uitkomsten van een bepaald onderzoek? Begrijp me goed: STOWA moet niet op de stoel van de bestuurder willen gaan zitten. Maar ze mogen bestuurders best laten weten dat die stoel kan wiebelen. Tussen kennis en beleid mag het af en toe best een beetje schuren.

☞ *Wat is uw eerste indruk van de nieuwe Strategienota?*

STOWA heeft al jaren een prima reputatie als het gaat om het genereren van nuttige, praktisch toepasbare kennis die waterbeheerders helpt bij het uitvoeren van hun werk. Ik herken de in de strategienota beschreven vijfslag heel duidelijk. Het zijn de vijf O's waarmee ze treffend hun rol beschrijven. Ze overzien het speelveld, ontdekken kennisbehoeftes, ontwikkelen kennis en kunde, ontsluiten deze en maken het toepasbaar, en ten slotte dragen ze het over. Mijn advies: houd dit vooral in stand.

De nota sluit wat mij betreft thematisch naadloos aan bij de uitdagingen van de waterschappen. Alle belangrijke thema's worden benoemd, zoals de grote opgaven op het gebied van waterveiligheid (HWBP), klimaatrobuuste watersystemen (NBW), waterkwaliteit en ecologie (KRW). Maar ook duurzaamheid, doelmatigheid en kostenreductie door innoveren.

☞ *Waar werd u blij van bij het lezen van deze nota?*

Ik ben blij dat STOWA meer werk gaat maken van het brengen van kennis naar de bestuurlijke tafels waar de besluiten worden genomen. Kennis vormt vaak het fundament voor politiek-bestuurlijke besluitvorming. Maar die relatie is meestal nogal diffuus. Ik heb op een verga-

☞ *STOWA wil de banden met de Unie van Waterschappen, als politieke belangenbehartiger van de waterschappen, versterken. Enerzijds om kennis beter in te brengen in beleidsdiscussies, anderzijds om beleidsvragen adequater te kunnen vertalen in kennisbehoeften. Hoe kijkt u daar tegenaan?*

De verbinding tussen het STOWA-werk en de bestuurlijke besluit- en visievorming binnen de Unie van Waterschappen zien we steeds meer. Daar ben ik blij om, maar daar mag nog wel een tandje bij. STOWA heeft al wel een grote rol bij innovatiebijeenkomsten die we binnen de Unie organiseren. STOWA is ook bij uitstek geschikt om waterschappen rond een thema of innovatie te laten samenwerken. Dit hebben ze laten zien in de afgelopen jaren met Deltaproof, IJkdijk/Floodcontrol en Watermozaïek.

☞ *Waterschappen gaan steeds meer zelf doen op het gebied van kennis en innovatie. Wordt de rol van STOWA daarmee minder groot?*

Nee, zeker niet. Ik denk dat het tegenovergestelde het geval is. Hoe meer de waterschappen zich met innovatie gaan bezighouden, hoe belangrijker STOWA wordt. Juist omdat innovatie-onderzoek risico's met zich meebrengt en het vanuit het oogpunt van doelmatigheid en het spreiden van deze risico's voor de hand ligt dat waterschappen gezamenlijk optrekken, met STOWA als centrale kennispartner. Daarnaast zijn ze de aangewezen club om innovaties van een à twee waterschappen over de hele sector uit te rollen. Bijvoorbeeld 3Di. Tot slot: je wordt pas echt innovatief als je samenwerking zoekt bui-

ten je eigen sector en buiten je eigen werkveld. STOWA kan daarin een belangrijke rol vervullen.

☞ *Is de huidige inzet van STOWA op het gebied van kennis en innovatie voldoende om te zorgen dat waterschappen klaar zijn voor de 21ste eeuw?*

Goeie vraag. Het afgelopen jaar ging er bij STOWA iets meer dan 12 miljoen om. In de totale watersector verspreiden we jaarlijks 2,6 miljard. Je kunt je afvragen of we met zijn allen niet wat meer aan kennis en innovatie moeten uitgeven. Natuurlijk doen ook waterschappen afzonderlijk aan *Research & Development*. Maar vergelijk dat eens met andere bedrijven. Ik was laatst bij chipproducent ASML. Daar gaat van een omzet van 5,7 miljard een miljard terug naar R&D. Dat staat toch wel in schril contrast met wat de waterschappen op dit vlak doen. Zoveel geld uitgeven is natuurlijk ook niet nodig, maar het zou al mooi zijn als we de R&D-gelden op kunnen schroeven naar één procent. Juist omdat de uitdagingen waar we voor staan, zo enorm groot zijn. Kennis is vaak de sleutel tot het antwoord. En vergeet niet: kennis levert geld op.

☞ *Tot slot: mist u iets in deze nota?*

De Strategienota besteedt weinig aandacht aan initiatieven waarbij waterschappen met burgers en andere belanghebbenden samenwerken. De sociale innovatie-kant van het waterbeheer is belangrijk. Goed waterbeheer is tenslotte veel meer dan het maken van het juiste rekensommetje. Verder mag STOWA wat mij betreft meer doen binnen de internationale dimensie; brengen maar met name ook halen. STOWA is nog altijd wel een heel Nederlands ding. Er is de afgelopen jaren voor miljarden in de dijken bij New Orleans gestoken. Daar valt vast iets te leren voor Nederland. Datzelfde geldt voor de andere werkerreinen. Heb oog voor internationale ontwikkelingen.

Tot slot de zoektocht naar nieuwe bestuurlijke instrumenten die waterbeheerders kunnen helpen bij het uitvoeren van hun taken. Bijvoorbeeld hoe je leidende principes in het waterbeheer als 'de gebruiker (van zoetwater) betaalt', of 'de vervuiler betaalt' concreet handen en voeten kunt geven. Iets wat ook in het onlangs verschenen OESO-rapport nadrukkelijk wordt benoemd.

Begrijp me goed: iets missen betekent niet dat ik automatisch vind dat STOWA het moet oppakken. Maar het is vooral een oproep om een transparante verantwoording over wat je als club wel, maar ook niet doet. Dat schept helderheid en geeft focus. En daarmee maak je ook duidelijk wat de regionale waterbeheerders van je als kenniscentrum mogen verwachten.

RWZI'S BESPAREN GELD MET TERUGLEVEREN ELEKTRICITEIT

Rioolwaterzuiveringen kunnen meer geld besparen met het terugleveren van elektriciteit aan het net. Dat blijkt uit onderzoek van STOWA. Het idee is om de gasmotoren, die het bij slibgisting geproduceerde biogas omzetten in elektriciteit, aan te sturen op basis van de sterk fluctuerende energieprijzen op de zogenoemde onbalansmarkt. Het idee is simpel: inkopen als het goedkoop is, verkopen als de prijzen hoger zijn.

Veel grotere rioolwaterzuiveringsinstallaties produceren steeds meer eigen elektriciteit. De elektriciteit voorziet allereerst in de eigen behoefte. Het restant wordt teruggeleverd aan het net.

Hier krijgen waterschappen nu meestal een vaste vergoeding per kWh voor van de elektriciteitsleveranciers. Die wordt bepaald door de termijnmarkt, met vrij stabiele energieprijzen. Naast de termijnmarkt bestaan er twee andere elektriciteitsmarkten: de dagmarkt en de onbalansmarkt. Op de dagmarkt kunnen partijen elektriciteit inkopen op basis van een prijs die een dag van te voren wordt vastgesteld en over een dag van uur tot uur fluctueert.

Op de onbalansmarkt variëren de prijzen van kwartier tot kwartier en kan elektriciteit op de dag zelf nog worden ingekocht en verkocht.

BESPARINGEN

Uit eerder STOWA-onderzoek bleek dat tienduizenden euro's per jaar per rwzi bespaard kunnen worden als de energie ingekocht en verkocht wordt op de dagmarkt. Met name door een slimme aansturing van de gasmotoren. Binnen dit onderzoek werd niet gekeken naar de onbalansmarkt, omdat de sterke fluctuaties hierin te groot leken voor de continue energiebehoefte. Als echter de capaciteit van de gasbuffer toereikend is, dan zou sturing op onbalans wel interessant kunnen zijn. Uit een quickscan is naar voren gekomen dat met een installatie van één megawatt, op jaarbasis tot wel driehonderdduizend euro kan worden bespaard door te handelen via de onbalansmarkt, ook na aftrek van kosten.

Het vervolgproject moet uitmonden in een handreiking voor het invoeren van 'onbalanssturing' op rwzi's. Lokale situaties en omstandigheden zijn zeer bepalend.